

ВІДДІЛ ОСВІТИ БАЛАКЛІЙСЬКОЇ РАЙОННОЇ
ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

**Всеукраїнський конкурс
«Шкільна бібліотека 2020»**

**Номінація –
«Бібліотека – територія читання»**

Тема роботи: «Популяризація книги та читання – одна з умов
розвитку підростаючого покоління»

Лацько Світлана Іванівна
Завідувач бібліотекою
Андріївської ЗОШ I – III ступенів №2
Балаклійського району, Харківської обл.

2019 р.

Зміст

1.	Вступ	3
2.	Мета конкурсу	4
3.	Завдання конкурсу	5
4.	Візитна картка завідувача бібліотекою	6
5.	Методична тема, над якою працює бібліотекар та творче кредо	8
6.	Матеріально-технічні умови діяльності бібліотеки	9
7.	Основні показники діяльності бібліотеки	10
8.	Основні напрямки роботи бібліотеки, як інформаційного центру	11
9.	Роль і місце інформаційного центру бібліотеки в навчально-виховному процесі загальноосвітнього навчального закладу	12
10.	Функції читання та нова модель бібліотеки	13
11.	Читацька грамотність	14
12.	Система роботи з батьками	18
13.	Робота шкільної бібліотеки щодо виховання сучасного учня-читача	20
14.	Нова модель бібліотеки	35
15.	Висновок	36
16.	Список використаних джерел	38

Вступ

Бібліотека - це одне з найбільш дивних, загадкових і навіть, можна сказати, священних місць. Чому? Тому, що тут зберігається історія, знання, мудрість і досвід століть.

Шкільна бібліотека відіграє важливу роль в процесі навчання. Саме тут у шкільній бібліотеці місце зустрічі юного школяра з книгою.

Однією з найважливіших завдань бібліотеки вважається розвиток і підтримка у дітей любові до читання, виховання потреби учнів у користуванні бібліотекою протягом усього життя.

Зміни останніх років вимагають від шкільних бібліотекарів по-іншому поглянути на свою роль у вихованні підростаючого покоління. У якому б місці не знаходилася бібліотека, її основними функціями залишаються три: інформаційна, культурна, освітня.

Бібліотекарі бачать, що значно ускладнилися запити читачів у зв'язку з введенням розвиваючого навчання. Сьогодні у всьому світі швидко змінюється система освіти. Навчання в ХХІ столітті - це не просто передача знань, як естафетної палички від однієї людини до іншої, це, насамперед, створення умов, при яких стають можливими процеси породження знань самими учнями, їх активна та продуктивна творчість. Це нелінійна ситуація відкритого діалогу, спільного дослідження, у результаті якого учень набуває не стільки «знаю що», скільки «знаю як».

Більшість шкільних бібліотекарів сьогодні давно вирішили для себе, що бібліотека реально, а не на словах повинна стати інформаційним і культурним центром школи, безпосередньо брати участь у навчальному процесі. Шкільний бібліотекар має відповідати сучасним вимогам часу, вміти користуватися всіма новими технологіями в своїй роботі.

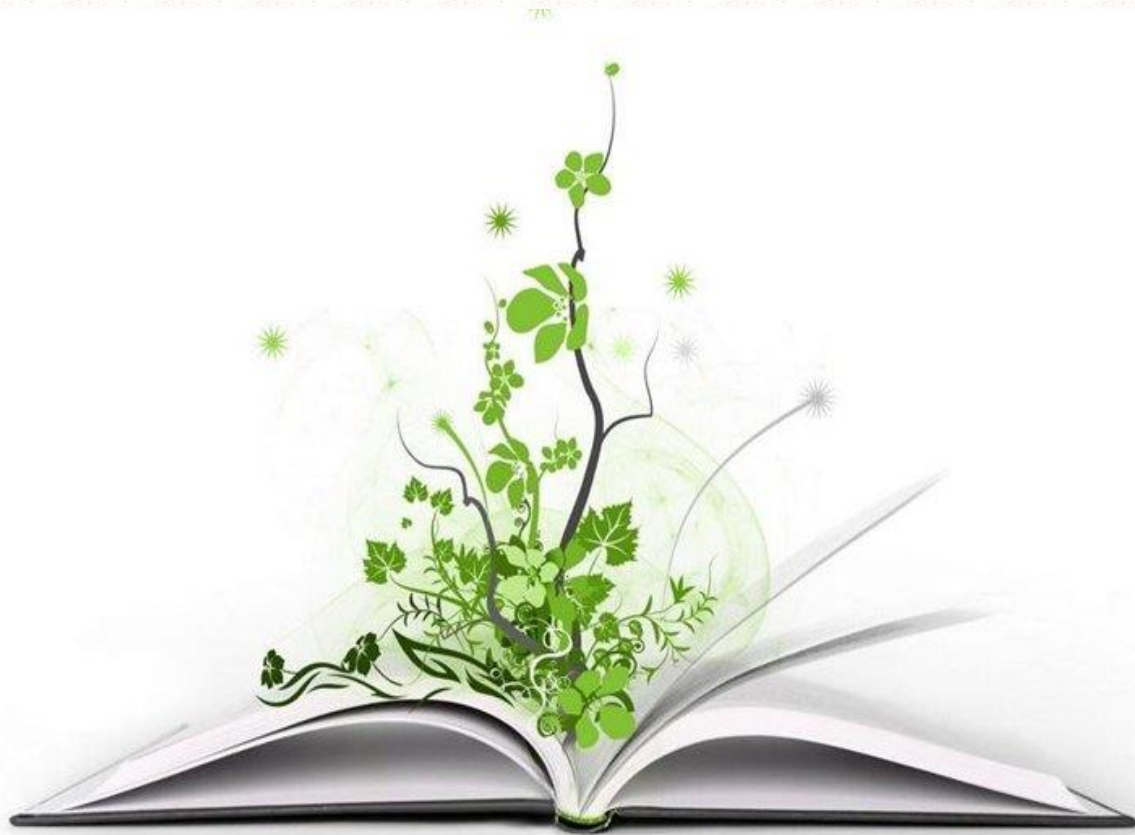
МЕТА КОНКУРСУ

Залучення дітей до читання, підтримка та вдосконалення діяльності бібліотек загальноосвітніх навчальних закладів, піднесення ролі бібліотекаря в суспільстві та підвищення престижу бібліотечної професії.

ЗАВДАННЯ КОНКУРСУ

- ✓ якісне забезпечення інформаційно-бібліотечного обслуговування користувачів бібліотеки;
- ✓ створення умов для позакласного читання учнів і організації дистанційної освіти;
- ✓ ефективне використання різноманітних форм і методів, сучасних технологій в роботі бібліотеки з користувачами, формування бібліотечно-інформаційної культури учнів.

Візитна картка завідувача бібліотекою:

Лацько Світлана Іванівна

Освіта вища, у 2011 році закінчила Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди

Категорія: - друга;

Стаж: - 13 років;

Нагороди:

Диплом від відділу освіти Балаклійської районної державної адміністрації за III місце в районному етапі Всеукраїнського конкурсу «Шкільна бібліотека» (2014 рік);
Диплом від відділу освіти Балаклійської районної державної адміністрації за I місце в районній акції «Живи, книго!» (2016 рік).

Всеукраїнський конкурс «Шкільна бібліотека» 2017р. I місце.

Перемога у Всеукраїнському творчому конкурсі «Малюнок, вірш, лист до мами - 2019»

Мої досягнення

МЕТОДИЧНА ТЕМА

”Впровадження інноваційних форм і методів в роботі бібліотеки по залученню учнів до читання ”

ТВОРЧЕ КРЕДО

Прийшовши працювати у шкільну бібліотеку, я поставила собі за мету зробити все можливе, щоб мої читачі дружили з книгою, щоб із книги, як із найчистішого джерела, черпали знання і почуття гарячої любові до своєї Вітчизни, свого народу, щоб з невідомим інтересом входили у широкий і багатогранний світ, який відкриває книга, жили за давно встановленим мудрим законом істинної культури: ні дня без читання!

Матеріально-технічні умови діяльності бібліотеки

- Бібліотека розташована на другому поверсі школи.
- Займає ізольоване приміщення.
- Загальна площа -33,6м²
- Книгосховище – 9 м²
- Читальний зал поєднаний з абонементом

Кількість читальних місць у читальному залі - 10

- Бібліотечне оснащення:
 - стелажі –2
 - кафедра –1
 - столи –4
 - книжкові шафи –15
- Освітлення відповідає санітарно – гігієнічним вимогам
- У бібліотеці є комп'ютер.

Основні показники діяльності бібліотеки

Фонд бібліотеки укомплектовано літературою:

основний бібліотечний фонд(без урахування підручників) - **6745 примірники**

- психолого – педагогічні науки – **45**
- суспільно – політичні науки – **412**
- прикладні науки – **40**
- природничі науки – **263**
- література, мовознавство – **926**
- мистецтво і спорт – **222**
- художня література - **4708**
- підручники - **11204** примірників

Для учнів 1–4-х класів **2581**

Для учнів 5–9-х класів **6206**

Для учнів 10–11-х класів **2417**

Фонд розставлено за таблицями УДК. Режим збереження фонду дотримується.

До фонду відкритий доступ. Всі видання технічно оброблені.

Основні напрями роботи бібліотеки

Роль і місце бібліотеки в навчально-виховному процесі загальноосвітнього навчального закладу

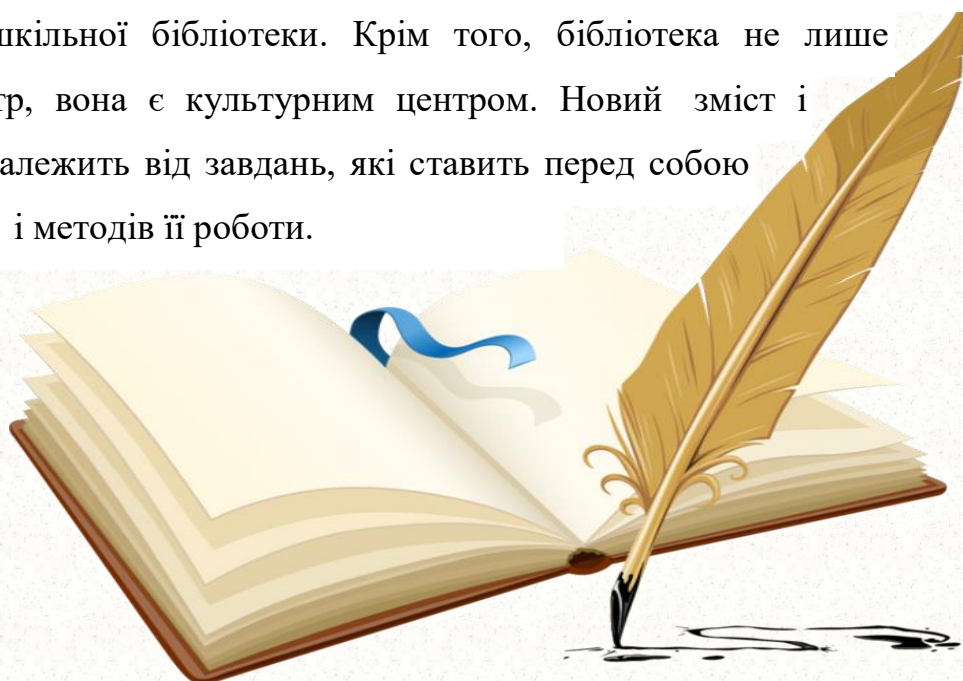
Бібліотека завжди була збирачем, хранителем і дослідником творів друку – вічних пам'яток писемності, а бібліотекарі – вірними зберігачами і популяризаторами духовного надбання поколінь.

Завдяки шкільній бібліотеці люди мають унікальну можливість познайомитися з історією розвитку освіти та культури рідного краю. Без шкільної бібліотеки неможливо сьогодні уявити навчання і виховання школярів, без неї неможлива освіта і самоосвіта педагогічних працівників, учнів та батьків.

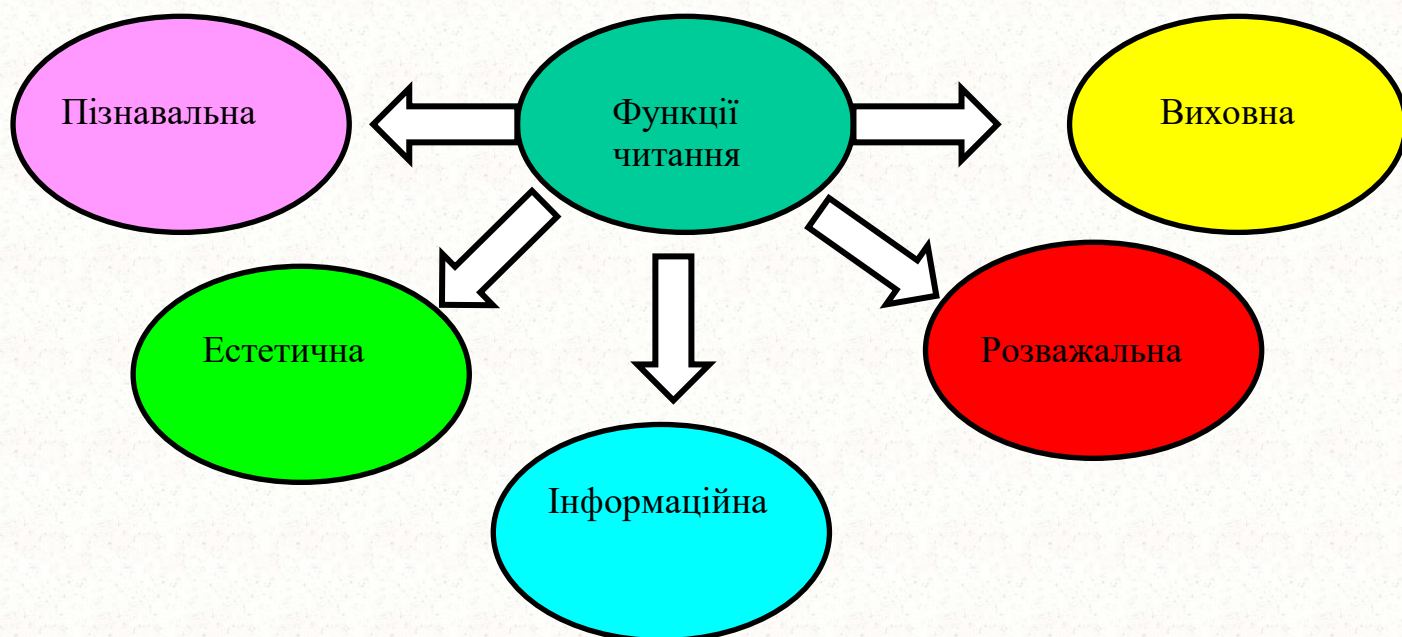
Шкільна бібліотека – саме та крапка на карті села, міста, де зароджуються і горять найбільш яскраві думки та почуття, вона – центр культури, де закладається духовне здоров'я нації. В.О.Сухомлинський писав: "У школі повинен яскраво горіти негасимий вогник розумового життя ; чим багатші й багатогранніші інтелектуальні інтереси вчителів і учнів, чим дорожче для кожного вихованця найважливіше джерело знань – книга, тим менша небезпека розумової обмеженості, байдужості до знань".

Тому основне завдання шкільної бібліотеки у прищепленні дитини любові до книги, навчанні учнів-читачів користуватися бібліотекою, її фондами, довідково-бібліографічним апаратом.

Повноцінне забезпечення інформаційних потреб школи – одна з основних функцій сучасної шкільної бібліотеки. Крім того, бібліотека не лише інформаційний центр, вона є культурним центром. Новий зміст і характер навчання залежить від завдань, які ставить перед собою бібліотека, від форм і методів її роботи.

Функції читання та нова модель сучасного читача

У ХХІ столітті змінюються всі характеристики дитячого читання: статус, тривалість, характер, репертуар, мотиви і стимули, улюблені твори, джерела отримання друкованої продукції, способи роботи з книгою та ін. Читання набуває нових рис:

- Інформаційна функція читання стала пріоритетною.
- Книга вже не є «підручником життя», це лише одна зі складових медіа комплексу – Інтернету, періодики, телебачення, радіо, тощо.
- Модель читання дитини і дорослого стає однаковою: література ділиться на літературу для навчання та літературу для відпочинку.
- Змінилася тематика читання: менше класичної літератури, натомість більше: пригод, детективів, фантастики, фентезі.
- Читання стає більш поверховим, «кліповим». «Комп'ютерному» поколінню легше сприймати інформацію невеликих обсягів, з маюнками.

Так прогрес читання змінився, але він залишається, а тому бібліотекар просто повинен враховувати ці зміни та побудувати свою роботу так, щоб для дітей читачів бібліотека і бібліотекар набули сучасності, відповідали реаліям сьогодення.

Читацька грамотність

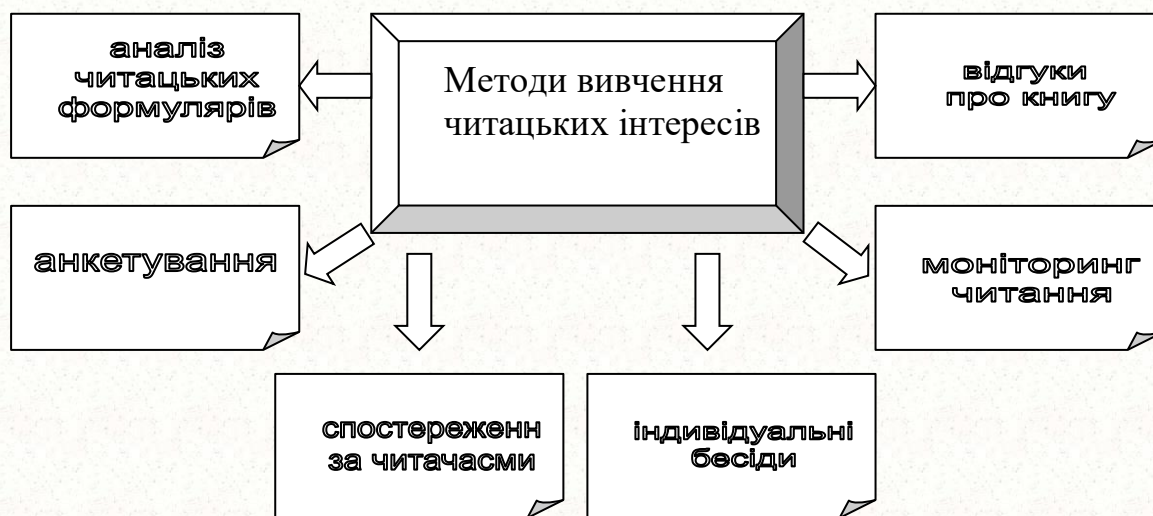
Для того, щоб формувати читацьку грамотність, або, як це завжди називалося в бібліотеках, читацьку культуру, перше, що треба робити – це активно вивчати читацькі інтереси.

При цьому обов'язково враховуються особливості окремих категорій учнів-читачів:

- ✦ групи за віком;
- ✦ учасники гуртків, секцій;
- ✦ учасники МАН;
- ✦ діти з особливими потребами.

Тільки вивчення категорії «Групи за віком» проводиться відкрито, інтереси інших категорій бібліотекар вивчає «завуальовано», порівнюючи їх інтереси з інтересами учнів тієї ж вікової категорії. Особливо це стосується дітей з особливими потребами.

Використовуються такі методи вивчення читацьких інтересів:

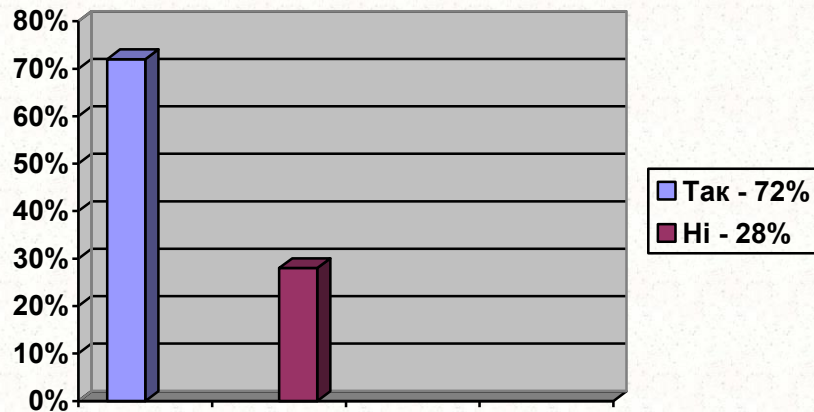

Аналізуються *читацькі формуляри* та результати відображаються на спеціально розробленій обкладинці формуляра, звертається увага на те, яким саме книгам надають перевагу учні-користувачі.

З метою отримання об'єктивних даних про зміст читання учнів 5-го класу, рівень сформованості їхніх читацьких навичок, виявлення реального статусу шкільної бібліотеки було проведено дослідження читацьких уподобань у формі *анкетування*.

Анкетуванням було охоплено 20 учнів 5 класу. За його результатами було з'ясовано, що більшість школярів подобається читати, разом із тим для 72% п'ятикласників читання не є улюбленим заняттям.

Діаграма 1. Чи любите ви читати?

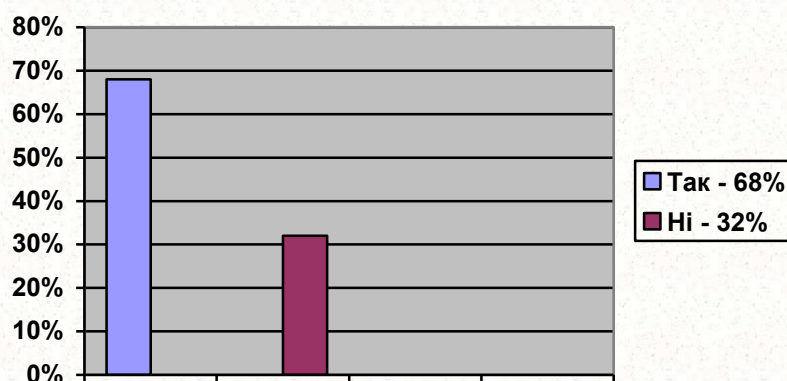
Стосовно мотивів, що спонукають до читання, то переважна більшість учнів відповідали, що читають, аби поліпшити результати навчальних досягнень; майже половина читають тільки те, що задають на уроках. Відповіді на це питання розділилися так:

- 12,7 % - читають, щоби багато знати;
- 49,8% - читають тільки те, що задають на уроках;
- 71,1% - щоби поліпшити результати навчальних досягнень;
- 21,2% - читають, бо це знадобиться у майбутньому.

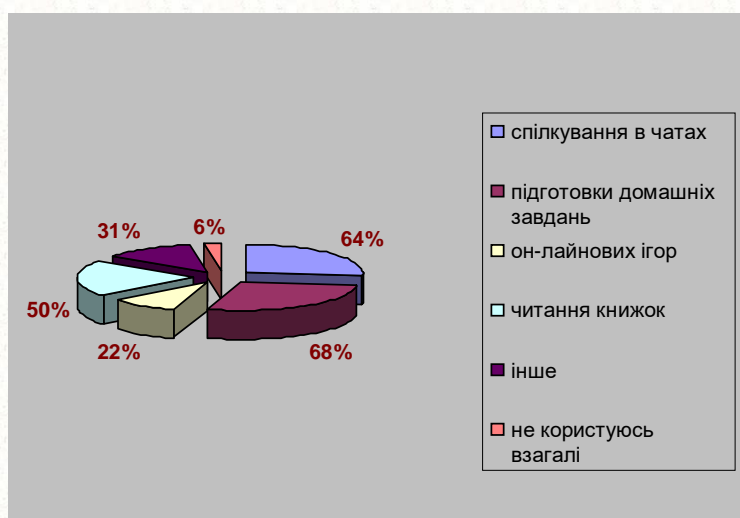
Як доводять відповіді учнів на наступне питання, п'ятикласники мають чітке уявлення про зміст поняття «Що таке вміти добре читати?». Переважна більшість опитаних вважають, що добре читати – означає розуміти зміст та вміти його переказувати.

Переважна більшість учасників опитування вважає, що телебачення та Інтернет можуть повністю замінити читання. Кількість таких учасників становить 68%.

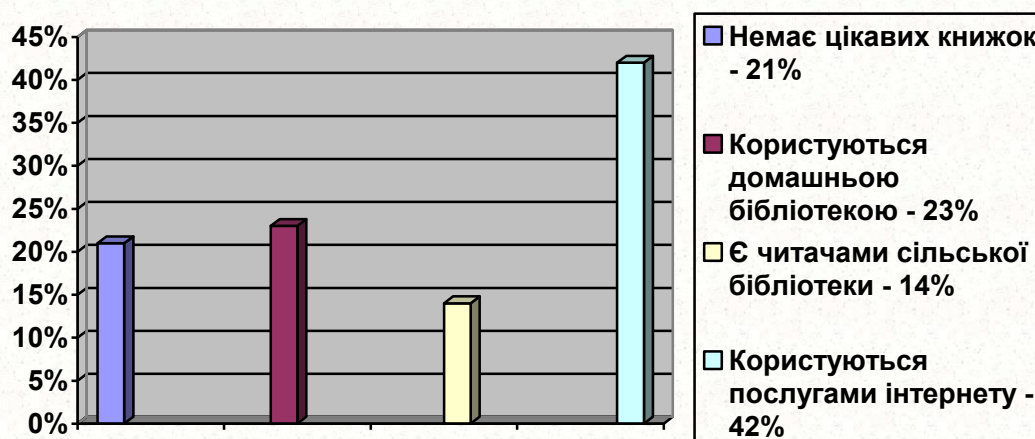
Діаграма 2. Чи можуть телебачення та Інтернет повністю замінити книгу?

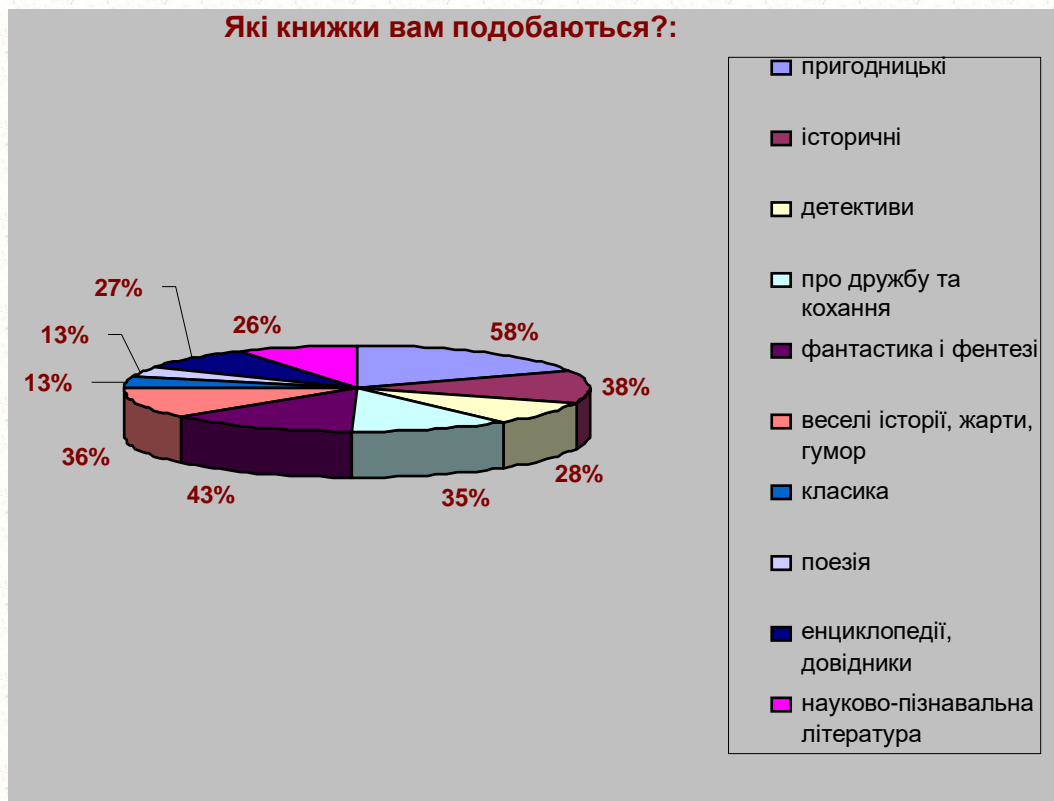
Діаграма 3. Ви користуєтесь Інтернетом для:

Діаграма 4. Чому ти не відвідуєш шкільну бібліотеку?

Відповідь на питання про те, які книги вам подобаються, в узагальненому вигляді є такою:

Провідне місце займає метод *спостереження*. Використання цього методу допомагає отримати об'єктивне уявлення про читачів. Спостерігаючи, я маю можливість знайомитися, як працюють у читальні, як ведуть себе під час вибору книги.

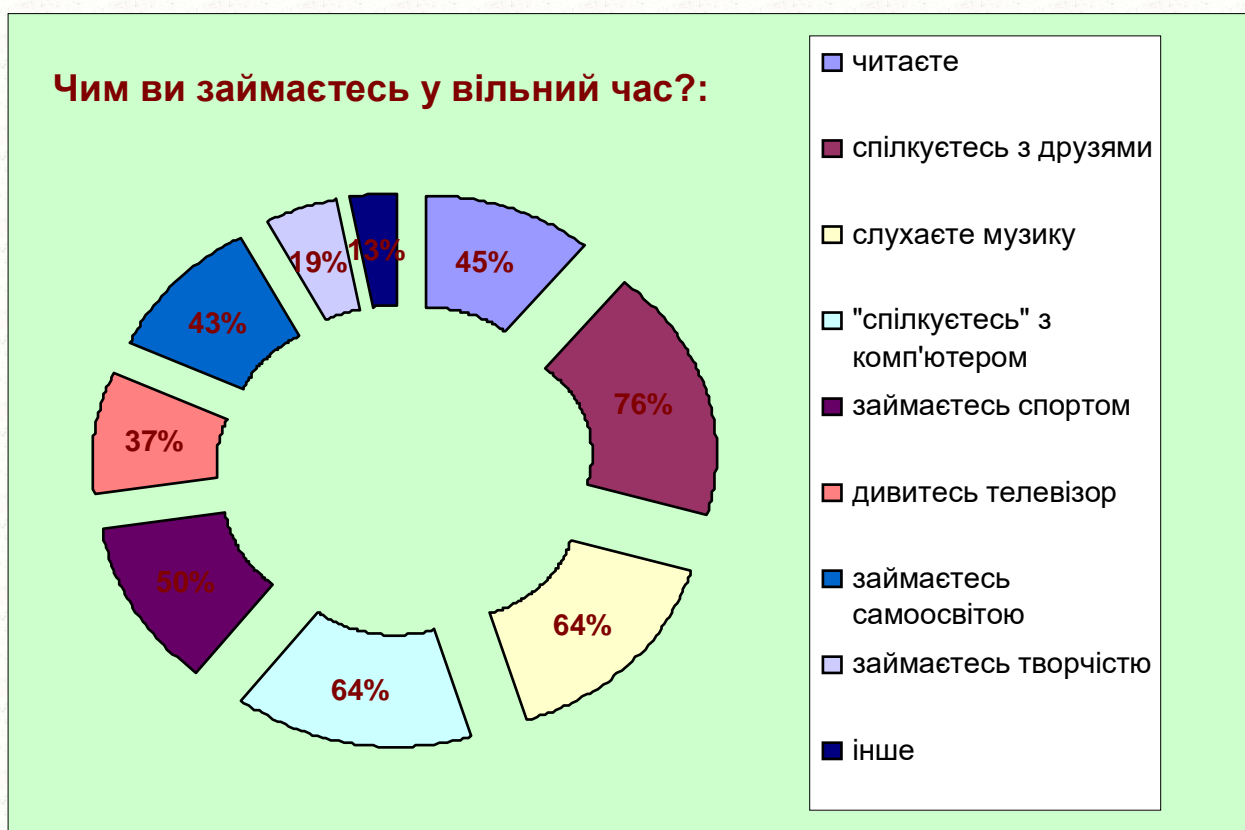
Основна форма індивідуальної роботи з читачем – *бесіда*, у всіх її різновидах за метою, формою, використаними прийомами. Не «допит», а саме бесіда, розмова, що цікава для обох її учасників. Вона дозволяє виявити читацькі інтереси, уподобання, особливості сприйняття прочитаного.

Вивчаючи читацькі інтереси учнів, я одночасно їх розвиваю або керую, навчаю правильному користуванню бібліотечним фондом, підтримую та збільшую читацьку активність. З цією метою проводяться бібліотечні уроки «Бережіть книгу» для учнів 2-3 класів, «Книга – твій найкращий друг» для учнів 5-х класів, «Довідкова література» для учнів 6-х класів

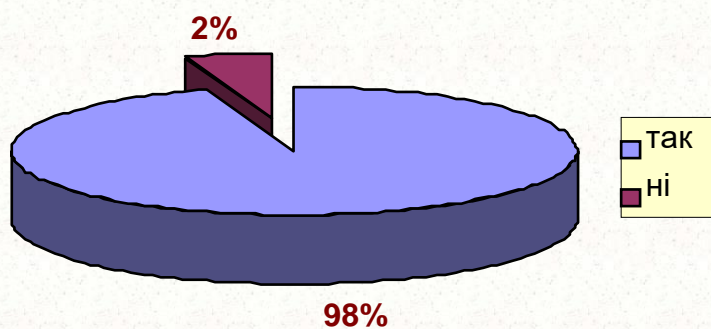
Система роботи з батьками

Основою роботи бібліотеки з батьками читачів є глибоке вивчення ролі сім'ї в читанні дітей. В цьому мені допомагають вчителі і самі діти. Більш тісний зв'язок виявляється з батьками учнів початкових класів. Батьки у бібліотеці допомагають своїм малюкам у виборі літератури. Часто це стається тоді, коли батьки відвідують бібліотечні уроки, в яких учні беруть участь у посвяті в читачі, різних масових заходах. На таких заходах я веду бесіди про дитяче читання та його особливості, даю конкретні поради щодо керівництва читання, організації домашньої бібліотеки.

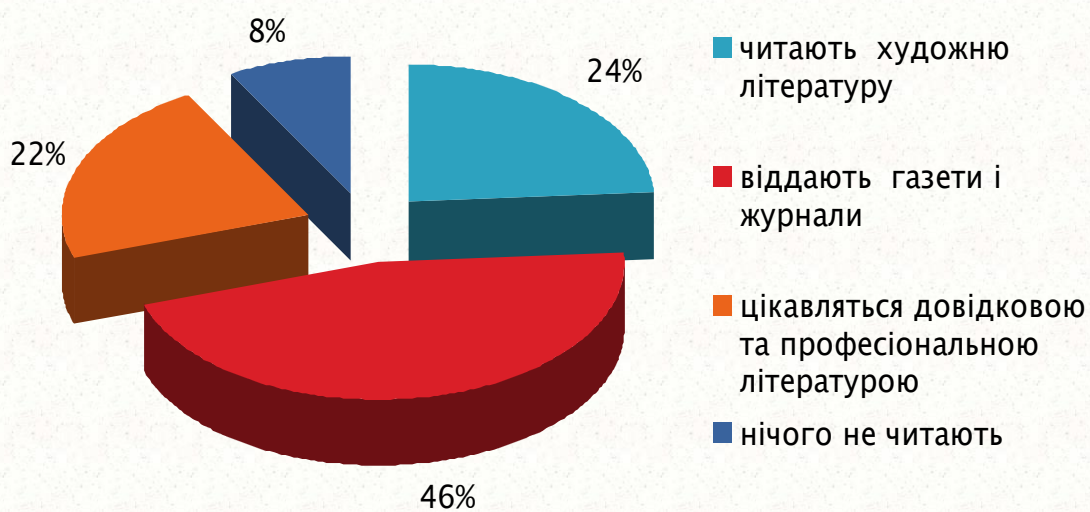
Відвідуючи батьківські збори я проводжу анкетування батьків. Аналіз анкет дає можливість визначитися, в чому батьки відчують труднощі, яку літературу вони використовують у сімейному читанні.

Чи потрібні бібліотеки в сучасному суспільстві?:

ЧИТАННЯ БАТЬКІВ

Робота шкільного бібліотекаря до виховання сучасного учня-читача

Сьогодні навчально-виховний процес спрямований на виховання учня - суб'єкта культури і власної життєтворчості. Бібліотека повинна акцентувати увагу педагогів на нових методичних доробках, розробках, ідеях, концепціях щодо навчання і виховання підростаючого покоління. Співпраця шкільного бібліотекаря з педагогічним колективом багатоаспектна і може проявлятися у проведенні уроків позакласного читання, занять-практикумів із прищеплення школярам навичок роботи з книгою, користування бібліотекою, інформаційними технологіями, організації спеціальних екскурсій, факультативів, гуртків, які б поглиблювали систему бібліотечно-бібліографічних знань учнів, проведенні вікторин, конкурсів, бесід, творчих уроків.

Шкільна бібліотека має здійснювати інформаційну підтримку навчальної та освітньої діяльності, а також виконувати інформаційно-консультативну та інформаційно-координаційну функції, спрямовані на вчителя, родину та інші заклади культури та освіти. Підвищити якість навчально-виховного процесу не можна без підвищення теоретичної, професійної, загальнокультурної підготовки всіх учителів. Це і є для шкільної бібліотеки орієнтиром у визначенні завдань інформаційного обслуговування педагогів.

В інформаційній роботі бібліотека Андріївської ЗОШ I-III ступенів №2 використовує індивідуальне, групове та масове інформування:

- книжкові виставки;
- виставки-інсталяції;
- тематичні папки;
- довідкові видання;
- періодичні видання;
- система каталогів та картотек;
- рекомендаційні списки літератури;

- інформаційні вісники;
- бібліотечні уроки.

Шкільна бібліотека Андріївської ЗОШ І-ІІІ ступенів №2 завжди була, є і буде інформаційним центром навчального закладу. У час глобальної комп'ютеризації перед бібліотекою стоїть основне завдання - не втратити свого читача. А тому у своїй діяльності потрібно використовувати нові форми інформаційного обслуговування читачів.

Постійно ведеться творчий пошук нестандартних форм та методів роботи.

Одним із ефективних методів є реклама бібліотеки закладу. З чого ж розпочати?

Нам потрібен фірмовий знак ! І ми його створили!

Фірмовий знак – це емблема, унікальний ідентифікаційний графічний елемент, створений для представлення бібліотеки

Види реклами, які використовуються в бібліотеці:

Зовнішня реклама

Вивіска створює перше уявлення про бібліотеку, її статус. Вона повинна бути яскравою, красивою і нести в собі найнеобхіднішу інформацію (назву бібліотеки та режим роботи).

Друкована реклама

До друкованої реклами належать брошури, буклети, каталоги, оголошення, запрошення, плакати.

Одна з переваг друкованої реклами пов'язана з можливістю одночасно звернутися до широкої аудиторії, в тому числі і до тієї частини, яка не відвідує бібліотеку.

Друга перевага - довготривале використання багатьох типів друкованої реклами.

Буклет

Найчастіше використовується буклет. Дітей приваблює саме такий вид реклами. Тематика буклетів різноманітна :

«Тарас Григорович Шевченко – сонце України »

«Хай вогонь в серцях палає, а пожеж хай не буває»

«Шкільна бібліотека – місце де читають, навчаються, відкривають нове»

«Стежками бойової слави»

«Література рідного краю»

«ВІЛ через дружбу не передається»

«Пізнай себе – знайди роботу»

«Стежками бойової слави»

Плакат

Плакат - один із найпопулярніших типів реклами. Він яскравий, з ілюстраціями і привертає увагу на достатньо великій відстані. Зазвичай вони завчасно вивішуються в коридорі школи і сповіщають дітей про якусь подію або про проведення певного заходу .

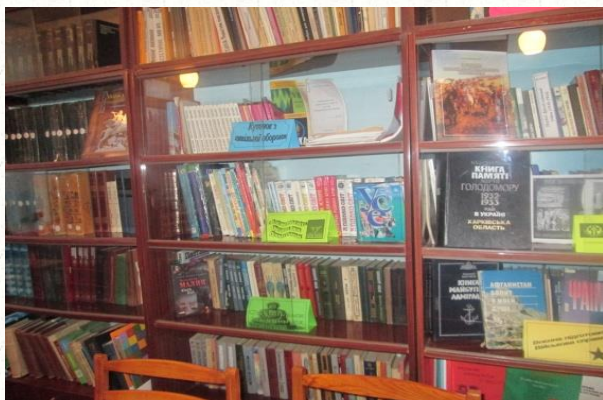

Наочна реклама

Наочна реклама - це різні книжкові виставки та зовнішній вигляд бібліотеки, фітодизайн.

Книжкові виставки - це обличчя бібліотеки. Правильно оформлені книжкові виставки допомагають розкрити фонд бібліотеки, зацікавити дітей книгою, читанням.

Та жодна книжкова виставка чи викладка літератури не допоможе дитині розібратися зі своїми уподобаннями. Іноді доцільно разом з дитиною прочитати декілька речень, щоб побачити, як дитина читає і чи розуміє прочитане, і тільки потім рекомендувати літературу. Моє основне завдання, як бібліотекаря, зробити так, щоб жодна дитина не вийшла з бібліотеки без книги.

Усна реклама

Усна реклама реалізується в вигляді оглядів літератури, лекцій, бесід, масових заходів, екскурсій і т.д. Вона будується на безпосередньому спілкуванні з дітьми, на особистому контакті бібліотекаря з читачем. Це сприяє розвитку творчих та читацьких здібностей учнів, активізує їх пізнавальну активність. Для бібліотеки є традиційним супроводжувати предметні тижні, які проходять в школі регулярно, виставками та книжковими полицями.

Заходи

Значну роль у популяризації літератури відіграють масові заходи, які проводить бібліотека. Це виховні години, години цікавої інформації.

Усний журнал «Вклонимося Кобзарю»

Мовна вікторина «Подорож океаном рідної мови»

Бібліотечний урок до 125-річчя Остапа Вишні
«Чародій сміху»

«Новорічна казка»

«Україночка»

Свято «Прощавай, Букваріку»

Свято української пісні

Вікторина «Юний мовознавець»

Букварикове свято

Усний журнал «Вклонимося Кобзарю»

Урок реквієм «Вічна пам'ять живе»

Виховна година «9 травня – День перемоги»

Всеукраїнські місячники шкільних бібліотек сприяють зростанню престижності читання, культурної цінності, використання потужного виховного потенціалу української літератури, застосуванню сучасних підходів з прищепленням навичок читання, залученню нових користувачів до бібліотеки.

У плані місячника відбувається багато цікавих заходів, виставок та презентацій. Учні школи та вчителі мають можливість взяти участь у цих заходах. Всі щодня знайомилися з цікавою інформацією виховного змісту, що відповідало зазначеній темі дня.

Юні кореспонденти шкільного телебачення з'ясували у читачів, яку роль відіграє шкільна бібліотека у їхньому житті, метою інтерв'ю було привернути більшу увагу до бібліотеки і підвищити її імідж.

Переглядом фільму «Бібліотеки світу»

Посвячення в читачі «Мандрівка книжковим містом» 2 клас.

Експедиція до бібліотеки "Чарівна кімната"

Урок мислення «Під блакитним небом»

Виставка творчих робіт «Власні ручки роблять модні штучки»

Кінолекторій “Школа В.О. Сухомлинського”

Конкурс дитячих ілюстрацій «Малюю улюблену казку»

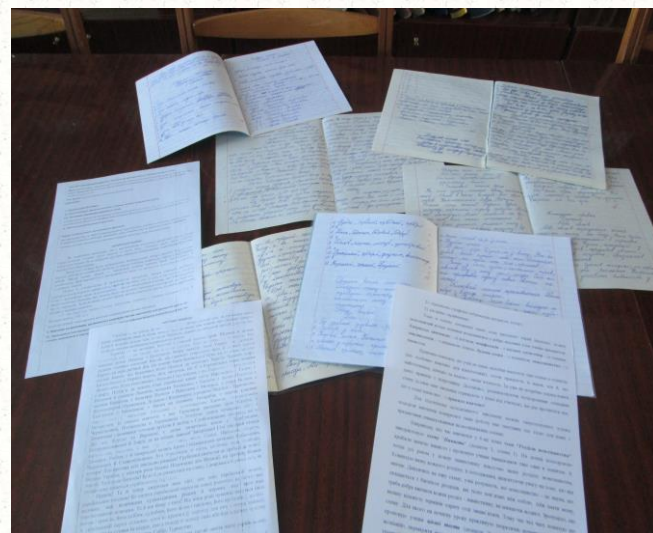
Літературний турнір «Подорож у світ казок»

Фотоколаж “Моє село - краплиночка на карті”.

Акція «Подаруй бібліотеці книгу»

Конкурс творів «Диво, ім'я якому книга»

Нова модель бібліотеки

*Книга – морська глибина.
Хто в ній пірне аж до дна,
Той, хоч і труду мав досить,
Дивнії перли виносить.*
(І. Франко)

Сьогодні навчально-виховний процес спрямований на виховання учня – суб'єкта культури і власної життєтворчості. Школа має забезпечити духовний розвиток і саморозвиток особистості, навчити вихованців мистецтву жити і технологіям життєтворчості. І в цьому процесі найактивнішу участь повинна брати бібліотека.

Сьогодні диктує нову модель бібліотеки, вимагає наповнення її новим змістом, виокремлює пріоритетні напрями функціонування. Серед них – координація дій бібліотеки зі школярами, педагогами, батьками в популяризації і збереженні книги, у задоволенні інформаційних потреб книгокористувачів.

Важливу роль в цьому відіграє участь в акції «Живи, книго!», яка стала традиційною для нашого шкільного колективу. Для покращення роботи щодо збереження підручників, художньої літератури, виховання поваги до людей, які створюють книги, а також формування грамотного читача з високим рівнем бібліотечної та читацької культури. Для поліпшення інформаційного забезпечення було створено організаційний комітет по організації огляду-конкурсу на краще збереження книг в складі педагога-організатора, бібліотекаря, голови учкому. На організаційний комітет покладено обов'язки по проведенню, контролю і підведенню підсумків огляду-конкурсу. В дитячій організації створено комісію, яка відповідає за збереження підручників школярами, проводить раз в чверть рейди-перевірки по збереженню книг по класах. Результати рейдів-перевірок вивішуються на стенді «Живи, книго!».

Бібліотекар обов'язково проводить бесіду про збереження книг при видачі учням підручників. Індивідуальні бесіди проводяться з учнями-читачами при записі в бібліотеку, обмінні книг в бібліотеці. При проведенні рейдів-перевірок оголошуються подяки учням за відмінне збереження книг, за ремонт зношених книг.

Висновок

Сьогодні великого значення набувають такі якості, як доброзичливість, комунікабельність, врівноваженість, довіра до читачів, високий професіоналізм, нестандартність вирішення проблем, що виникають, уміння тактовно порекомендувати необхідну літературу. Однією з найважливіших умов, які формують ці якості, є читання, що обумовлено специфікою професії, для якої рівень начитаності не тільки характеризує особистість, але є перш за все, ознакою професійних рис.

Зараз бібліотека стала справжнім бібліотечним комплексом – центром науково-методичної та просвітницької роботи, вона є і буде в школі основним осередком знань, першим книжковим джерелом в житті дитини. А « ... розумна, натхненна книжечка нерідко вирішує долю людини», - говорив В.В.Сухомлинський.

Отже, робота бібліотеки тільки тоді може бути ефективною, коли вона носить систематичний характер, коли є співпраця з адміністрацією та педагогічними працівниками. А найголовніше – любов до своєї роботи, любов до дітей. І якщо через декілька років після закінчення навчального закладу. Діти заходять до бібліотеки, щоб розповісти про свої успіхи, розумієш, що робота наша потрібна!

Список використаних джерел

1. Апосова, В.А. Виставка у шкільній книгозбірні [Текст] / В.А. Апосова // Шкільна бібліотека. 2010.- №4. – С.48.
2. Заходи заохочення до читання / Л. Московець // Бібліотечна планета. – 2012. – 1. – С.11-12.
3. Роль шкільної бібліотеки у розвитку дитячого читання // Шкільна бібліотека плюс. – 2011. - №13-14.-с.8
4. Мороз М.Д. інформаційна культура та культура читання школяра [Електронний ресурс] – Режим доступу:
<http://berestechko.at.ua/girector/kopilka/kompetentnij>
5. Територія масових та індивідуальних послуг читачам у шкільній бібліотеці [текст]// Шкільна бібліотека. – 2014. - №9.-57-86.